

EUSKAL GIROTZE BARNETEGIEN LAN METODOLOGIA

“Barnetegia aukeren lekua da”

Euskararen erabilera areagotzea edota euskararekiko jarrerak eraldatzea ez da gai sinplea. Errealitatea konplexua da eta ezin da sinplifikatu, eta konplexua den errealitate edo gai batek ezin du eraldaketa errazik izan. Askotan, errealitate konplexu hori kanpotik aldatzen saiatzen gara. Kanpotik eraldatzeko, sariak edota zigorrak erabili behar dira, baina horrek min eta arazo handiak ekar ditzake; gainera, lortzen diren aldaketak azalekoak eta iraupen laburrekoak dira. Benetako eraldaketa barrutik kanpora egindakoa da. Horrela eginda bakarrik izango da aldaketa sakona eta iraunkorra. Presionatu gabe pertsoneri eta taldeei aukerak eskaintzea da gure lanaren ardatzetako bat.

Etengabeko esperimentazioa da gure lanaren motorra. “Zertarako?” galdetu behar dugu, egiten dugunaz kontziente izan, eta probak egin: “*probatzen duenak badaki, probatzen ez duenak ez.*” Gure metodologia zalantzan jartzea eta egiten duguna kuestionatzea ere gure jardunaren beste ardatzetako bat da. Zalantza da berrikuntzaren iturria. Zalantza bai, baina beldurrik ez. Zalantzak aurrera egiteko balio dezake, beldurrik ez. Beldurrik blokeoa ekar dezake. Ikasi eta jakin beharko genuke zalantza eta beldurraren arteko tentsioa kudeatzen. Kezkak eta zalantzak hurrengo pausora eramango gaitu: berrikuntzara eta sormenera. Guk erakusteko daukaguna da ez daukagula ezer erakusteko, egiten duguna zalantzan jartzea dela bidea. Bidea egitea da bidea. Bakoitzak berea. Sistema-ikuspegi batetik begiratuta, aldaketa txikiek gerora garrantzi handia izan dezakete.

Gizakiok bihotza, gorputza eta burua dugu: sentitu, bizi eta adierazi egiten dugu. Lortzen baldin badugu ikasleek bizitutakoa sentimenduekin eta emozioekin lotzea, horrek eragina izango du haiengan. Hurbiltze fisikoa eta afektiboa lortu nahi ditugu, afektua ezinbestekoa baita hizkuntza bat erabiltzeko garaian. Barnetegian eraldaketa-prozesu bat bizitzeko aukera eskaini nahi dugu, norbanakoak eta taldeak bere prozesua jorratu dezan. Horra hor gure beste ardatzetako bat.

Pertsona erdigunean jarri nahi dugu eta harengana iritsi, norbanakoa bere osotasunean onartu, izaera eta hizkuntza desberdinak errespetatu, ezagutu eta baloratu. Pertsona aske eta osoa dugu helburu. Ikasle, irakasle eta taldeei esan nahi diegu: “*zu inporta zatzaizkit.*” Lortu nahi dugu haiek konturatzea guri euskara inporta zaigula, baina haiek hizkuntza baino gehiago inporta zaizkigula. Eta hori goxo egin nahi dugu. Gehiago lortzen da ezti pixka batekin ozpin askorekin baino. Hori ere ardatza da guretzat.

“Ahaztuko dute esandakoa, inoiz ez sentitutakoa”

ERALDATZE PROZESUA

Barnetegietan dugun helburu nagusia hausnarketarako eta aldaketarako aukerak eskaintzea da, euskararekiko jarreretan eragingo duen aldaketa, eta hori prozesu baten bidez egiten dugu. Prozesu horren ezau-garrietako bat malgutasuna da. Programa malgua behar dugu, taldearen errealitate eta beharretara egokitu-tuko dena; baina malgutasunarekin batera, planifikazioa ere behar-beharrezkoa dugu. Taldearekin gauzatu edo abian jarri nahi dugun prozesua ondo planifikatu behar da, helburuetatik ez desbideratzeko, nola gauzatu pentsarazteko, prozesutik ikasteko eta inertzian ez erortzeko.

Barnetegian bi dinamika mota sustatzen ditugu:

***Ekintza-Hausnarketa-Ekintza* eta *Taldea-Pertsona-Taldea*.**

Denok ari gara beti besteena kopiatzen, besteekin elkarreraginean ikasten. Besteena hartu eta eraiki egiten dugu gurearen gainean, gure egiten dugu. Egonaldiak prozesuak dira, harremanak hobetuz taldea indartzeko aukera bat. Izaki sozialak gara, besteekin biziz ikasten dugu, ontzi komunikatzaileak izango bagina bezala. Planifikatzen eta gauzatzen ditugun jarduerak baino garrantzitsuagoa da nola gauzatzen ditugun, eta ekintza hori egin eta bizitzean taldekideei zer gertatzen zaien: harreman afektiboak, hausnarketa, eraikuntza kolektiboa... Eraldatzeko bidea abian jartzea da gure lana. Horretarako ez dago errezetarik, taldearen garapenean dago gakoa. Gure lana eraldaketa hori abiarazi eta prozesua biziartzea da, talde bakoitzak berea eraiki dezan, era positiboan eta bizipenetatik abiatuta.

BARNETEGIETAKO MONITOREON LANA

Gure lana, neurri handi batean, eredu izatea da, haurrentzako eredu. Gu zubi izango gaituzte, euskararekiko bestelako ikuspegi baten bidean. Horregatik dira horren garrantzitsuak gure jarrerak. Gure zeregina ereitea eta ereitea da. Pazientzia handiz jokatu behar dugu, emaitzak azkar eta berehala ikusi nahi izateak sortzen duen antsietatea saihestu. Emaitzak etorriko dira, etorri behar baldin badute.

Taldearekin, ikasleekin eta irakasleekin konektatzen saiatzen gara, hurbiltasuna eta konfiantza-giroa sortzen. Guk barrutik hitz egiten badugu, besteek ere, agian, hala egingo dute. Gu irekitzen bagara, besteak ere errazago irekiko dira. Goxotasuna, samurtasuna eta babesa eskaini nahi ditugu, ilusioa, poza eta umorea. Giro goxo hori sortzeko, ezinbestekoa da norbanakoari eta taldeari entzutea. Guk, helduok, monitorea eta irakasleok, gutxiago hitz egin behar dugu, eta gehiago entzun. Horretaz aparte, bada beste aspektu garrantzitsu bat: gure ahalmena mugatua da, eta horretaz kontziente izan behar dugu. Horri lotuta, helduok kritikak naturaltasunez onartzen ikasi behar dugu. Ikasleek ikusten dutenean kontrako iritziak eta kritikak haserretu gabe onartzen ditugula, ireki egiten dira, eta taldea ere bai. Pertsona den bezala onartu behar dugu, saiatzen gara inor ez epaitzen, harremanak huts egiten baitu norbait epaituz gero. Horrela jokatuta, lehen aipatutako konfiantza-giroa handitu eta elkarriketa errazago sortu daiteke.

Dinamika honek gatazkak azaleratzen ditu, nabarmendu. Baina dinamikak ez du tira-birarik sortzen. Gatazkak lehendik ere hor zeuden. Era honetan, ikusi egiten dira, kanporatu. Gatazkak harremanen parte dira, horregatik ikasi behar dugu haiei aurre egiten eta modu egokian kudeatzen.

HIZKUNTZAREN TRATAERA

Barnetegietan hizkuntzaren alde ez formalean zentratzen gara. Ez diogu hizkuntzaren zuzentasunari erreparatzen, komunikazioa lehenesten dugu. Gure lan-gaia hiztunaren hizkuntzarekiko jarrera da, eta badakigu hori oso errealitate konplexua dela, eta ezin duela eraldatze errazik izan. Osotasunaren ikuspegia behar dugu. Euskararekiko jarrera eraldatu dadin, beste arlo eta gai batzuk ukitu eta mugitu behar dira. Hizkuntza bat edo beste erabiltzea afektibitatearekin oso lotuta dagoen hautua da, afektuekin eta kontzientziarekin. Horregatik, hizkuntzarekiko harreman afektiboan eragin behar dugu. Horrela hobetuko dugu haien jarrera. Iruditzen zaigu jatorriz euskalduna ez den hiztunaren ama-hizkuntza onartetik etor daitekeela, haren kultura baloratzetik, berak gurea onartzea eta baloratzeta. Gu ez gara ibiltzen haurren atzetik *“egin euskaraz”* behin eta berriz errepikatzen.

Gure helburua da ikasleak entzule izatetik hiztun izatera pasa daitezen. Ikasleek hitz egin dezaten, auke-rak eta egoerak sortu behar ditugu, modu ludikoan. Baina badakigu barnetegian lortutako erabilerak ez duela ziurtatzen horrek gerora jarraipena izatea. Horregatik, erabileran baino gehiago hizkuntzarekiko jarre-ran zentratzen gara, jarreraren eraldaketan. Horretarako, hiztuna eta taldea jarri nahi ditugu erdigunean, ez hizkuntzaren erabilera. Hiztunaren jarreraren sorreran dauden osagaiak hausnarketagai jartzen ditugu: sinis-menak, aurreiritziak, pentsamendu mugatzaileak... Hausnarketa horietatik sor daitekeen eraldaketa bai izan daiteke sakona eta iraunkorra.

Prozesu honetan pazientzia pedagogikoaz jokatu nahi dugu. Batzuetan, emaitzak azkar lortu edo ikusi nahi izateagatik pertsona behartzeko arriskua dago; eta hori ez da ona, ez guretzat, ez euskararentzat. Lasaitasuna emateak egin gaitzake erakargarri besteentzat. Euskararen gaira ez dugu hurbildu nahi ez galeratik, ez tentsiotik ezta frustraziotik ere. Egokiagoa da satisfaziotik hurbiltzea, alde positibotik gertura-tzea, irabazteko aukera ematea. Euskararen inguruan hitz egiten ari garenean, harremanez ari gara: hartu eta eman; ez diogu hizkuntza inori saldu nahi. Eta hau guztia euskaraz egiten dugu, euskara entzun eta erabiltzeko aukera eskainiz, hizkuntza minorizatua elkarbizitzarako tresna baliagarria dela erakutsiz.

Hiztun kontzienteak lortu nahi ditugu, kontzienteagoak behintzat. Hori lortzeko prozesuan zentratzen da gure lan egiteko modua. Euskaraz hitz egitea ala ez, ez da hautu individual soila. Erabaki horretan kolektibitateak indar handia dauka. Erabilera gizarte-gaia da eta, beraz, bi planoak uztartu behar dira: norbana-koa eta taldea.

Guk ez dugu pertsona aldatu nahi. Euskararekiko duen harremana jarri nahi dugu aldaketa-bidean. Horregatik, hizkuntzarekiko harreman afektiboa berariaz zaindu behar dugu. Euskaraz aritzea arau izatetik noberaren printzipio edo oinarri izatera pasatzea da gakoa. Lehen *“zenbat egin duzu euskaraz?”* galdetzen genien, orain nahi dugu esan dezaten: *“euskaraz egin nahi dut”*. Baina erabaki, norberak erabakiko du, bakoitzak bere erritmoan.